

Cărți — Reviste

Regina Maria a României: *Povestea vieții mele*, 3 volume, editura „Adevărul“.

Nu fără o satisfacție intimă am depus, după ce l-am isprăvit, ultimul volum al acestor memorii. Puteam vorbi, înșfîșit, fără constrângerea niciunei convenții, pe care, oricum, o datorăm unei personalități așa de proeminente. O regină autoare e un subiect adesea dificil pentru un recensent. Vă incredințez, pe cei care n'ați cetit încă „Povestea vieții mele“, că veți găsi în paginile acestei cărți, pe deoparte, o mare emoțiune în legătură cu feeria anilor copilăriei, petrecuți într'un castel englez, ori în raiul dela Malta, ori în peisajul mai dur al unei mici capitale de principat german; pe de alta, în ultimul volum, o pietate aproape mistică pentru patria românească, o credință energetică în destinul acestui popor greu încercat, și o milă pentru suferința omenească, exprimată cu accente de o mare delicatețe. Volumul al doilea, cel mai interesant din punctul de vedere al calificării unei scriitoare de primul rang, istorisește adaptarea într'un mediu nou și rigid—Curtea Regelui Carol I —a unei tinere prințese, expansivă, iubitoare de libertate și naivă (Principesa avea optsprezece ani când a venit în noua ei patrie). Eticheta Curții bucureștene, societatea inteligentă însă complicată cu bizantinism a Capitalei, tristețea unei lungi discipline de înfrinare: cit de ales, cit de dramatic în acelaș timp, explică autoarea această parte a vieții sale, făcîndu-ne s'o retrăim cu toată simpatia, cu toată înțelegerea și cu toată dragostea pe care i-o datorăm pentru jertfa întregă pe care a realizat-o. Regina nu pregetă să atace deschis legenda de frivolitate ce se crease în jurul tinerei prințese în acei ani destul de îndepărtați. Mulți dintre cetitorii mai în vîrstă ai acestei cărți își vor fi aducînd aminte și vor reciti unele din paginile volumului al doilea cu sentimentul că și ei au judecat cîndva greșit. Doamnelor și Domnilor, ușurința e cusurul nostru cel mai puțin grav și-l atribuim cu generositate și altora, care vin din regiuni ale Europei unde conștiința demnității umane și a datoriei se respiră cu aerul și cu lumina. Găsim în acest volum și creionări sigure și fine ale bărbaților noștri politici. „Povestea Vieții Mele“ e poate cea mai interesantă carte apărută în ultimul an în publicistica românească. Traducerea — regretăm — nu e la înălțimea operei. Ms.

Principesa Martha Bibescu: *Destinul Lordului Thomson of Cardington*, editura „Adevărul“.

Cu delicată prietinie și cu o pătrundere pe care ași numi-o tainică, deși într'un stil întrucitva prețios, d-na Bibescu evocă viața Lordului Thomson, fost atașat militar la noi în vremea războiului, executor al hotărîrii aliaților de a distruge sondele de petrol și depozitele noastre de grîu în momentul intrării României în acțiune, mai tirziu ministru al aviației engleze, mort năprasnic în incendiul unui dirijabil, la Beauvais, în Franța, la 5 Octomvrie 1930. După a noastră părere, „Destinul Lordului Thomson“ e cea mai pătrunzătoare carte, din cîte cărți a scris d-na Bibescu. Trebuie să adăogim felicitări și pentru traducere, care e excelentă.

Colonelul Thomson a fost un prietin nobil al țării noastre. Ideia lui de dreptate nu era covîrșită nici de tradiție (familie de oșteni), nici de conștiința superiorității britanice. Judeca războiul ca un om generos și avea rezerve asu-

pra politiceii puterilor celor mari ale Europei. Interesele aliațiilor cereau ca noi să intrăm în războiu. Thomson știa cât de pregătiți sintem pentru aceasta (e vorba de pregătirea materială). Ieșind dela consiliul unde se luase această hotărâre gravă, cu două zile înainte de 15 August 1916, și străbătînd prin imbulzeala de pe Calea Victoriei în tovărășia atașatului militar francez, Thomson zise cu tristeță, arătînd din ochi mulțimea veselă din juru-le : Am impresia că am săvirșit un asasinat. Atitudinea lui față de combinațiile de interes ale puterilor care dispun de soarta lumii și în special a Europei, se vedește și în altă povestire, a unei întâmplări din vremea războiului balcanic (1913). Thomson era atașat militar la marele cartier sîrbesc. Armatele sîrbești, după victorii mari împotriva Turcilor, asediaseră cetatea Scutari; coloane de recunoaștere fuseseră înpinse pînă la Marea Adriatică. Intr'o sară, sosește un ofițer de ordonanță englez la marele cartier sîrbesc, cu o scrisoare din partea comandantului flotei engleze din Mediterana. Se deschide scrisoarea : o notificare, în cîteva cuvinte, armatei sîrbești, să se retragă dela Adriatică și dela Scutari. Deci războiul puterilor minore e un joc, pe care cei mari îl lasă să se desvolte cît interesul lor nu e atins. Anglia avea interes ca Turcia să nu fie zdrobită deplin; subț acest unghiu privea victoriile și jertfele Sîrbiei. În fața acestor crude jocuri politice, lordul Thomson a avut o atitudine înțelegătoare, care-i face onoare lui și face onoare mai ales societății evaluate engleze, al cărei produs era eroul frumoasei cărți a d-nei Bibescu. Ms.

Al. Lascarov-Moldovanu : *Romanul Furnicei.*

O carte închinată tineretului. Subiectul este simplu. Modul de tratare interesant. Doi tineri, Ion și Ștefan, discută cu aprindere despre spirit și materie. La aceste discuții ia parte și Moș Gustav, un om înțelept care concretizează lupta dintre aceste două elemente, în antagonismul din cunoscuta fabulă a Greerului și a Furnicei. Cei doi tineri adorm în mansarda lor. Și adormind li se arată la fereastră duhul bun și isteț, pe nume Pnevma-kalon-kezoion. Acesta îi duce pe aripi de nori în cetatea Greerului și a Furnicei,— simbol pentru spirit și materie. Greerul și Furnica sînt în veșnic războiu. La urmă, își recunoaște fiecare greșala și ajung să se împace. „Din pricina desbinării dintre mine și Furnică întreaga omenire e în cumplită suferință“—spune Greerul. Pocăindu-se, Furnica se adresează Greerului cu o rugămintă sugestivă : „Invață-mă să cînt“ !

Romanul pune foarte bine în evidență rolul nefast al averii în viața de toate zilele. Averea determină contractarea celor mai multe căsătorii nefericite, averea face pe cei mai mulți artiști să-și promiscueze arta, și tot ea este mobilul cel mai puternic al crimei; în sfîrșit, averea este isvorul tuturor relelor.

Dar nici spiritul nu poate fi independent de materie. Și acest lucru este reliefat de Greer, atunci cînd recunoaște cu părere de rău, că tocmai ceiace era mai important, înțelegerea și iubirea, au lipsit cîntării : „Am fi pus cîntarea în slujba averei,—am fi ridicat averea din mocirlă,—am fi dat un înțeles averei, prin cîntare și iubire“...

Sbuciumul Furnicei și al Greerului este redat cu multă măiestrie. Menționez și alte personaje, reale sau simbolice : Cristinel, D-na Stratulat, Jupîneasa, Aprodul, Crainicul.

Exprimarea este concisă.